

דף עג.

יו"ד סימן רלד פעיף לא.לב.לג

עין משפט ב.

לא. כט. צריך שיכוון לשם האשה שהפר לה, ולשם הנדר שהוא מפר, וע"כ נדרה אשתו וכסבור שזו בתו או נדרה מתאנים וסבור שנדרה מענבים והפר לה על דעת זה לא הוי הפרה, אלא א"כ נודע לו בתוך כדי דיבור ורצה גם בהפרה זו דמופר.

לב. כשנודע לו אחר כדי דבור דלא הוי הפרה, יש לו להפר כל יום ידיעה שנייה. ואם קיים בידיעה קמייתא, לאו כלום הוא. ואם רצה להפר בידיעה שנייה, מפר.

לג. אמרו לו: נדרה אשה בתוך ביתך, וסבור שהיא בתו והפר לה, ונמצא שאשתו היא שנדרה, אע"פ שלא נמצא אלא לאחר כדי דבור, הרי זה מופר, והוא שרוצה בהפרת אשתו.

יו"ד סימן שמ פעיף כד.כה

כה. אמרו לו מת אביו וקרע, ואח"כ נמצא שזה בנו יצא ידי קריעה, והוא שנודע לו תוך כדי דיבור אבל אחר כ"ד לא יצא.

כה. מי שמתו לו שני מתים כאחד, או שבאה לו שמועה משנים כאחד, קרוע קריעה אחת על שניהם. קרע ואח"כ מת לו מת אחר (תוך שבעה) (טור), קרוע קרע בפני עצמו, בין באותו קרע עצמו שמוסיף בו וקרוע עוד טפח, או מרחיק ג' אצבעות וקרוע טפח. לאחר ז', מוסיף על קרע ראשון כל שהוא. מת אביו או אמו ואחד משאר קרוביו, קרוע תחלה על אביו או על אמו עד לבו, ומרחיק שלש אצבעות, וקרוע טפח על המת האחר. מת אביו, וקרע, ואחר ז' מת אחד מהקרובים, מוסיף על קרע הראשון, ותחתון מתאחה ועליון אינו מתאחה. מת אחד מהקרובים, וקרע, ואח"כ מת אביו או אמו, בין בתוך ז' בין לאחר ז', מרחיק ג' אצבעות וקרוע מן הצד בשפת הבגד, שהרי צריך להבדיל קמי שפה, וקרוע עד שמגיע ללבו. מתו אביו ואמו כאחד, קרוע קרע אחד על

שניהם.

ה"מ סימן כט פניא א

א. אחר שהעד העיד בבי"ד ש אינו יכול לחזור בו, ואפי' אמר ת שוגג הייתי או מוטעה הייתי ועשיתי זה להפחידו אין שומעין לו, א ואפי' נתן טעם לדבריו.

ב. אחר שהעד ועבר כדי דיבור ב אינו יכול להוסיף אפי' תנאי, וי"א דיכול להוסיף תנאי.

הגה: ג. נתנו א חרם בביהכנ"ס ע"מ שהעדים יעידו קודם שיצאו מביהכנ"ס, ואחר שיצאו באו ואמרו לא שמנו לב אז להעיד, ועכשיו זוכרין ורוצים להעיד, ד יכולים למסור עדותם ואין בזה אינו חוזר ומגיד, לפי שהם שתקו בפעם הראשונה. ה ואפי' אמרו אין אנו יודעים, ואח"כ נתנו

ש. הרמב"ם מהלכות עדות פ"ג ממשנה שבועות ל"ו ע"ב. ובמקום שצריך חקירת עדים, רק אחרי חקירתם אינם יכולים לחזור, ובממון שאין דו"ח, אינם יכולים לחזור אחר כדי דיבור. כ"כ הסמ"ע בס"ק ב'. ואם באו שניהם לביה"ד, הראשון יכול לחזור בתוך כ"ד של השני, דחד עדות היא.

ובהגהות מרדכי כתב, דעדים שהעידו בבי"ד וחזרו והעידו בחילוף, מלקין אותם, ועדותם הראשונה קיימת. הביאו הסמ"ע. ועיין בספר פעמוני זהב שדן אם נפסלו מכאן ולהבא בעדים שביקשו לחזור בהם אחרי שהעידו.

ומה שאינם יכולים לחזור משום שכתוב אם לא יגיד ונשא עונו, דמשמע דכל שלא הגיד ראשונה נושא עון, ולא מועיל מה שיבא לחזור בו. סמ"ע ס"ק ד'.

ת. וה"ה אם אומר שבגלל פחד הוכרח להעיד עדות שקר במזיד, אין שומעין לו. סמ"ע.

א. ובדבר שמוכח שטעו כגון שאין אדם מביא עדים לחובתו, וכן אם עדותו סובלת שני פירושים אחד רחוק ואחד קרוב, מיישבים עדותו שלא תוכחש אפי' בפירוש רחוק.

ב. הדעה הראשונה היא דעת הרמב"ם והשו"ע, ודעת הי"א הוא הרא"ש. והש"ך בס"ק ב' האריך לסתור דלא נמצא דבר זה ברא"ש, והכריע כרמב"ם דאינו יכול להוסיף תנאי בעדותו. ועיין עוד בס"י מ"ו.

ג. היינו ביה"ד שהם ג' הכשרים לדון, דאם הבעל דין הוא שנתן חרם לא גרע מהשביעם, שיכולים אח"כ להעיד בבי"ד.

ד. ודלא כהר"ן, שסובר שבאמרו אין אנו יודעים לא הוי חוזר ומגיד, אפי' בלא אמתלא.

ה. והשו"ע איירי היכא שאמרו היפך דבריהם הראשונים, דאפי' באמתלא לא מועיל כ"כ בסמ"ע. ובאמר איני יודע מהני אמתלא, אבל אם בתחילה אמר איני זוכר, א"צ אמתלא, כ"כ נתיבות ס"ק ו'.

אמתלא לדבריהם חוזרין ומגידין, שהרי לא אמרו היפך ממה שאמרו באחרונה.

ח"מ סימן רפא פ"א ע"ף ז

ט. אין הדברים הללו אמורים אלא כשאמר בלשון ירושה, אבל אם אמר בלשון מתנה דבריו קיימים^ז, וע"כ המחלק נכסיו על פיו כשהוא שכיב מרע וריבה לאחד ומיעט לאחר והשוה להם הבכור, או נתן למי שאינו ראוי ליורשו דבריו קיימים, ואם אמר משום ירושה לא אמר כלום.

י. כתב בין בתחילה בין בסוף בין באמצע משום מתנה אע"פ שהזכיר לשון ירושה בהתחלה ובסוף דבריו קיימים^ז. וע"כ אם היו ג' שדות לשלשה יורשים ואמר יירש פלוני שדה פלונית ותינתן שדה פלונית לפלוני ויירש פלוני שדה פלונית קנו כולם, אע"פ שזה שאמר לו בלשון ירושה אינו זה שאמר לו בלשון מתנה^ח. ובלבד שלא ישהה בין אמירה לאמירה יותר מכדי דיבור, אבל שהה צריך שיהיה לשון מתנה מעורב בשלושתן^ט.

הגה: נתן ג' השדות לאדם אחד אחת בלשון ירושה ואחת בלשון מתנה ואחת בלשון ירושה אפי' יותר מכדי דיבור מהני, וה"ה בשדה אחת לג' בני אדם. וי"א שצריך שיאמר ותינתן עם וא"ו החיבור אחרי לשון ירושה, אבל אמר תינתן בלי וא"ו החיבור לא מהני גם אחרי לשון ירושה^י.

הגה: הכותב לבתו שתקה לאחר מותו כחצי חלק זכר דינו כירושה בעלמא,

ו. רמב"ם פ"ו מנחות הלכה ה' מב"ב קכ"ו ע"ב במשנה.

ז. שם בגמ' קכ"ט ע"א כי אתא רב דימי.

ח. מסקנת הגמ' שם בע"ב.

ט. וכ"ש אם אמר לשון מתנה בהתחלה, כ"כ ה"ה שם בהלכה ו'.

וכדי דיבור כדי שאילת שלום תלמיד לרב.

י. כ"כ הנ"י בשם הרשב"א.

ובע"ה וכתובה קודמין למתנה זו^ז, וכן בעישור נכסי הבת.
 כל ימי חיי הנותן יכול למכור הנכסים אע"פ שכתב לה מהיום ולאחר
 מיתה, ואין הבת נוטלת אלא בנכסים שהיו לו בשעת נתינה אבל לא
 שהיו לו אח"כ דאין אדם יכול להקנות דבר שלא בא לעולם.

הגה: מיהו מה שנוהגים עכשיו לכתוב שטר חוב לבתו ומתנה שאם יתנו לבתו
 חלק חצי זכר יפטר מהחוב כלפיה, צריך ליתן לה בכל אשר לו דעיקר
 הוא החוב^ל, ולכן צריך לקיים תנאו או ישלמו החוב וכן המנהג.

הגה: כתב לבתו שטר חצי זכר וכתב לה ויוצאי חלציה^מ, הרי בנותיה ובניה
 נוטלים בשוה הואיל ולא כתב "יורשיה" יוצאי חלציה.

הגה: התנה שלא יהיה לבתו חלק בספרים, ואח"כ אביה הלוח על הספרים
 ומסרם במשכון בשעת הלואתו^נ כיון שאין הבעל חוב קונה משכון
 בכה"ג יש לבת חלק בספרים אלו^ו.

דף עג:

ח"מ סימן לח פעיף א

עין משפט ד.

א. עדים שהעידו באחד שחייב לפלוני כך וכך, ובאו שניים אחרים

כ. פירוש אע"ג דאין בע"ח וכתובה גובין ממטלטלין שנותן הלוח במתנה לאחרים, ואפי'
 מקרקע כשהמלוה היתה בע"פ, שאני הכא שלא היתה מתנה גמורה לבתו, אלא שתיטול
 היא בנכסיו לאחר מותו כחצי אחד מבניו הזכרים, ומשום כך דינה כירושה. סמ"ע ס"ק
 י"ב.

ל. מיהו דין החוב הזה כירושה שגובין תחילה הבעל חוב וכתובת אשה מנכסיו. סמ"ע
 ס"ק י"ד.

מ. כמ"ש בשמות א'-ה' "כל יוצאי ירך יעקב", גאון אות כ"ט. וכולם נכללים.

נ. כך פירש בסמ"ע ס"ק ט"ו דברי הרמ"א.

ס. הגם שהתנה שלא יהיה לה חלק בספרים אנו אומרים שכוונתו באותם ספרים שרוצה
 לקיימן לעצמו אבל לא בספרים שמסותר בהם ונותן אותם למשכון וע"כ יש לה חלק
 בהם. ועיין בתשובת שבות יעקב ח"ב סי' קכ"א.

ע והכחישום או הזימום הרי זה פטור.

א ב. עדים שהעידו בבי"ד באחד שחייב לחבירו מנה, ואח"כ באו ואמרו העדנו שקר, עדותם הראשונה קיימת, דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד, אבל נאמנים הם לגבי עצמם פ לשלם לו כל מה שהפסידוהו.

הגה: ג. היום אין דנים דין עדים זוממין משום שהוא קנס, ואין דנים דיני קנסות, מ"מ נפקא מינה ז שהעד זומם נפסל להעיד.

ע. בהכחשה שניהם נפסלים לעדות שמעידים עליה, וכשרים שניהם לעדויות אחרות, אלא שכל כת באה בפני עצמה ומעידה. אבל בעדי הזמה, הראשונים נפסלים והאחרונים כשרים לגמרי, וטעם הדבר כיון שהשניים מעידים על גוף העדים באומרם עמנו הייתם והו"ל כאילו העידו על שניים שחיללו שבת, או הרגו הנפש, אף כאן בהזמתם מעידים עליהם שעדותם שקר, ואז הראשונים אינם נאמנים לומר לא עשינו, עכ"ל הסמ"ע בס"ק א'. ועיין בס"י ל"ד.

פ. מ"מ יכול התובע לומר אין לי עסק אלא עם הנתבע, והוא יחזור על העדים. כ"כ בסמ"ע ועיין בש"ך מה שהאריך בדין זה. ודין זה חוזר על עצמו בסימן ל ס"ב עיי"ש. צ. והש"ך כתב שיש עוד נפ"מ לענין אם תפס מן הזוממין מה שחייבים מתורת קנס לא מוצאים ממנו, וכן אם כבר שילם והלך התובע למדינת הים שחייבים העדים לשלם מתורת גרמי, וזהו דוקא בעדים זוממין אבל לא בהכחשה דאולי האמת איתם. נתיבות ס"ק ב'.